

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II Pž-2542/90-2 od 19. 02. 1991.

Vijeće: mr. Andrija Eraković, mr. Veljko Vujović, Dragan Franić

**OGRANIČENJE BODAREVE ODGOVORNOSTI — OSOBNA
KRIVNJA BODARA PRAVNE OSOBE — OSNIVANJE
FONDA OGRANIČENE ODGOVORNOSTI OD SAMO JEDNOG
SUVLASNIKA BODA, KOJI U SPORU IMA ULOGU
JEDINSTVENOG SUPARNIČARA**

Brodar je odgovoran za sudar i potonuće drugog broda, ako prilikom isplovljenja broda iz luke nije uložio dužnu pažnju srednje sposobnog brodara, da brod uredno opremi za plovidbu — Brod nije bio uredno opremljen za plovidbu ako nije imao dovoljan broj kvalificirane posade — Ovaj se brodar ne može povezivati na ograničenje odgovornosti, ako je za nesposobnost broda za plovidbu osobno kriv — Osobna krivnja zapovjednika broda, vlasništva zadruga, ne dolazi u obzir ako zapovjednik ne vrši u zadrugi neku funkciju važnu za sposobnost broda za plovidbu — U zadrugi, ako se radi o njenoj osobnoj krivnji, odgovaraju direktor zadruga i referent za obavljanje sigurnosnih uvjeta rada na brodu — Ako za potonuli brod u suvlasništvu, sve potrebne radnje u vezi s osnivanjem fonda ograničene odgovornosti obavi jedan od suvlasnika, koji u sporu ima ulogu jedinog suparničara u odnosu na drugog suvlasnika, njegove radnje vrijede i za drugog suvlasnika koji nije uopće, ili na vrijeme, odnosno propisno obavio odnosne radnje u vezi s fondom ograničene odgovornosti.

Dva broda, jedan u vlasništvu zadruga, a drugi u suvlasništvu privatnika, sudarila su se i privatni brod je potonuo. Povodom toga između zainteresiranih stranaka vodio se spor o naknadi štete.

Nakon što je pravomoćno riješeno da je za sudar i potonuće kriv zadruga, spor se nastavio u pogledu prava zadruga da ograniči svoju odgovornost.

Prvostepeni sud je odbio zahtjeve jednog od suvlasnika, da se namiri iz fonda ograničene odgovornosti, uz slijedeće obrazloženje:

Riječ je o negativnoj tužbi, koju su podnijeli tužitelji Miladin Kruno i Zemunik Ante kao osobe koje su sudski upućene podnijeti baš ovakvu tužbu, iz razloga, što ih je na tu tužbu, uputio Okružni privredni sud u Splitu, u postupku prijave potraživanja u Fondu ograničene odgovornosti tuženog brodarka (Zavale). Tužbu su podnijeli ta oba suvlasnika potonulog broda »Plavlje«. Prvostepeni sud iz provedenih dokaza smatra utvrđenim, da je presudom (broj P-845/83) tužiteljima dosuđena, zbog njihovog potonulog broda u sudaru sa tuženikovim brodom »Planik«, naknada štete u iznosu od 1,011,58 dinara. U tome postupku je utvrđeno, da je do sudara brodova došlo, jer je tuženi brodark bio isključivo kriv za sudar, a naročito zapovjednik toga broda. Nije se držao pravila o sigurnosti plovidbe, nije imao uredno popunjenu posadu kada je udario u lijevi bok broda tužitelja, koji je potonuo. Postoji još i osobna odgovornost tuženog brodarka zato što nije organizirao siguran rad na brodu za vrijeme plovidbe po moru.

Prvostepeni sud smatra da je aktivno legitimiran na podnošenje ove tužbe baš Zemunik Ante, iz razloga što je suvlasnik 1/2 broda i što ima pravni interes uspjeti u ovoj stvari i postići pravo odvojenog namirenja od Fonda ograničene odgovornosti brodarka. Prvostepeni sud naročitu pažnju posvećuje tome, što smatra utvrđenom osobnom krivnjom brodarka.

Protiv spomenute prvostepene presude podnio je žalbu brodark — tuženik, i predložio da se ona ukine kao neosnovana zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353. Zakona o parničnom postupku. U žalbi osporava legitimaciju II. tužitelja Zemunik Ante. Smatra, da je tužbu Zemunik Ante trebalo odbaciti, zato što Ante Zemunik uopće nije podnio prijavu Fondu ograničene odgovornosti brodarka.

Tuženik smatra, da je prvostepeni sud, pogrešno ocijenio, da je brodark osobno kriv. Iako se doduše, radi, o isključivoj krivnji zapovjednika broda — ipak tuženik smatra da nema dokaza da je brodark osobno kriv.

U odgovoru na žalbu, predlaže se, da se, žalba odbije kao neosnovana i naknade tužiteljima troškovi odgovora na žalbu.

Drugostepeni sud je odbio žalbu iz slijedećih razloga:

Ovaj drugostepeni sud je ispitao prvostepenu presudu, po čl. 365. Zakona o parničnom postupku, i ustanovio da je ona donesena: 1) bez bitnih povreda odredba parničnog postupka iz stava 2. člana 354. Zakona o parničnom postupku; 2) na temelju potpuno i pravilno utvrđenog i iscrpno obrazloženog i valjano ocijenjenog činjeničnog stanja; i 3) na temelju pravilne primjene materijalnog prava i to baš odredbe čl. 384. st. 1. t. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (dalje ZPUP) a iz slijedećih razloga:

Prvo, ne može se, prihvatiti, prigovor brodarka da drugotužitelju, Zemunik Anti, nedostaje aktivna legitimacija zato što nije on podnio prijavu u Fond ograničene odgovornosti brodarka, nego njegova majka Kata, koja nije bila suvlasnik broda »Plavlje«, jer je svoje pravo suvlasništva 1/2 toga broda darovala znatno ranije (1975. g.) svome sinu Zemunik Anti. Ovo iz slijedećih razloga:

Drugotužitelj Ante Zemunik je postao 1975. g. suvlasnik 1/2 potonulog broda »Plavlje«, na temelju Ugovora o darovanju, sačinjenog u pismenoj formi između njega i darodavca njegove majke pok. Kate Zemunik. Drugi suvlasnik je Miladin Kruno u jednoj polovici idealnog dijela (sadašnji prvotužitelj).

Miladin Kruno je poduzimao uredno dosada, sve potrebne radnje i za prijavu tražbine u Fond ograničene odgovornosti brodaru i za podnošenje ove tužbe u zakonskom roku od 30 dana.

Bitno je da, se radi o tužiteljima Miladin Kruni i Zemunik Anti, idealnim suvlasnicima broda Plavlje, koji su, u postupku prijavljivanja potraživanja u Fond ograničenja odgovornosti brodaru, i u pogledu podnošenja ove tužbe jedinstveni suparničari u smislu čl. 201. Zakona o parničnom postupku.

Tužitelji suvlasnici potonulog broda »Plavlje« su tipičan primjer jedinstvenih suparničara. Zbog toga se po toj odredbi smatra da su jedna parnična stranka, tako da se u slučaju kada pojedini suparničar propusti koju parničnu radnju, učinak parničnih radnji, što su ih poduzimali drugi suparničari, proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.

Budući da se iz spisa vidi da je jedan od suparničara Miladin Kruno sam poduzeo sve potrebne parnične radnje, i u pogledu prijavljivanja tražbine u Fond ograničene odgovornosti brodaru i u pogledu roka za podnošenje tužbe u ovom predmetu, proizlazi da se po čl. 201. Zakona o parničnom postupku mora uzeti da se postupanje Miladin Krune koje je bilo uredno i točno po zakonu, proteže i na postupanje Zemunik Ante, koje nije bilo uredno.

Zbog toga Zemunik Ante temeljem privilegije jedinstvenog suparničarstva ima ex lege aktivnu legitimaciju u ovom sporu, pa se zbog toga navodi žalbe ne mogu usvojiti.

Usput se i napominje da i po čl. 43. Zakona o osnovama vlasničko-pravnih odnosa svaki suvlasnik ima pravo podnijeti tužbu za cijelu stvar. Ovdje je potonula cijela strar brod »Plavlje«, dva su suvlasnika broda, pa prema tome i odštetni zahtjev svakog suvlasnika djeluje i u korist drugog suvlasnika kao jedinstvenog suparničara i ovakova negatorna tužba djeluje jednako tako.

Što se pak tiče pravnog pitanja osobne odgovornosti brodaru, tu valja istaknuti da je prvostepeni sud proveo vrlo iscrpan postupak uvidom u sve potrebne spise, i dao valjano in lecti jasno obrazloženje u skladu s odredbom čl. 338. st. 4. Zakona o parničnom postpuku i čl. 384. st. 1. t. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (ZPUP- Sl. l. SFRJ br. 22/77).

Ovaj drugostepeni sud ima nadodati prvostepenoj odluci još i slijedeće bitne okolnosti.

Po čl. 384. st. 1. t. 1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (ZPUP), brodar ne uživa privilegij ograničene odgovornosti, ako je osobno kriv za štetu nastalu u sudaru brodova. Da bi se utvrdilo, da li je brodar osobno

kriv ili ne, budući da brodar ovdje nije fizička nego pravna osoba, onda se, radi odgovora na to, kako utvrditi osobnu odgovornost brodarka pravne osobe, mora primijeniti kriterij iz odredbe čl. 458. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, prema kojemu je brodar dužan da postupa pažnjom prosječno urednog brodarka u opremanju broda, odgovarajućom stručnom posadom prije polaska broda na putovanje. Sve ono, što je ispod toga standarda prosječne pažnje brodarka, predstavlja osobnu krivnju brodarka, ako se to može pripisati važnijim fizičkim osobama brodarka, koje obavljaju odgovorne organizacijske poslove u vezi sa opremanjem broda »Planik« za plovidbu i popunjavanjem članova posade Planika za plovidbu. Obratno pak, sve što je brodar Zavala poduzeo iznad toga standarda ne čini ga osobno odgovornim za nastalu štetu.

Polazeći od ovoga stajališta, za konkretnu ocjenu osobne odgovornosti brodarka (Zemljoradničke zadruge Zavala) treba istaknuti još ovo:

Iz prethodna tri sudska postupka koja su vođena u ovom predmetu neki kao civilni a neki kao krivični, jedinstveno se može zaključiti slijedeće:

U organizacionom pogledu brodar (Zemljoradnička zadruga Zavala) nije ispunio ni minimum predviđenoga standarda pažnje prosječno dobrog brodarka, jer njegove važne osobe kojima se u svom radu on služio a to su direktor zadruge i referent za obavljanje poslova oko sigurnih uvjeta rada, nisu poduzeli baš nikakve mjere za osiguranje sigurnih uvjeta rada na brodu Planik i sigurne plovidbe broda po moru, jer su na brodu »Planik« prije polaska na plovidbu iz Hvara nedostajali kormilar broda(!) i svi drugi članovi posade, osim zapovjednika broda i mazača. Zbog toga je na mjesto kormilara došao mazač, a na mjesto ostalih članova posade došli su ljudi koji nisu osposobljeni za članove posade brodova trgovačke mornarice, kao što je taj brod, Planik.

Kraj takvog stanja stvari i takve organizacije posla proizlazi da nisu bili osigurani sigurni uvjeti rada. Ovakva plovidbena nezgoda, kao što je bio sudar brodom Plavlje, je samo prirodna posljedica stručne neosposobljenosti članova posade za jedan odgovoran posao kao što je plovidba na moru.

Ovakvo ponašanje brodarka predstavlja tipični primjer postojanja osobne odgovornosti po čl. 384. st. 1. t. 1. ZPUP i čl. 458. ZPUP brodarka pravne osobe, jer sve ukazuje na to da je do štete došlo zbog postupanja ispod prosječne pažnje prosječnog brodarka, pa zbog toga nema pravo ovakav brodar uživati privilegij ograničene odgovornosti ni u slučaju kad je već osnovao Fond ograničene odgovornosti.

Iz iznesenih razloga žalbi se nije moglo udovoljiti, pa je odbijena, a prvo-stepena presuda kao pravilna i na zakonu osnovana po čl. 368. Zakona o parničnom postupku u cijelosti je potvrđena.

Protivnoj stranci priznati su troškovi odgovara na žalbu po Zakonu o parničnom postupku i Odvjetničkoj tarifi Odvjetničke komore Hrvatske, pa je zbog toga odlučeno kao u točki II izreke.

Veljko Vujović

Summary

LIMITATION OF OPERATOR'S LIABILITY — PERSONAL FAULT OR NEGLIGENCE OF AN OPERATOR BEING A JUDICIAL PERSON — CONSTITUTION OF A LIMITATION FUND BY ONLY ONE COOWNER OF THE SHIP, WHO HAS THE ROLE OF A SINGLE CO-LITIGANT IN THE CASE

The operator is responsible for collision and sinking of the other ship if by sailing out of a port he has not used due diligence of an average operator to properly equip the ship for navigation. — The ship has not been properly equipped for navigation if she has not been manned with a sufficient number of qualified crew members. — The operator cannot invoke the limitation of his liability if he is personally liable for the ship's unseaworthiness. There is no personal fault or neglect of the Master of the ship, owned by a cooperative, if the Master does not perform a function in the cooperative decisive for the seaworthiness of the ship — If there is a personal fault or neglect of the cooperative, responsible persons are the manager and the official in charge of the safety of working conditions on board the ship. If for a coowned sunken ship all the necessary acts concerning the constitution of a limitation fund have been performed by one of the coowners who is a single co-litigant in the proceedings in relation to the other coowner, his acts are valid for the other coowner who did not at all or did not at the time or in due way perform these acts relating to the limitation fund.